

Magyar pártküldöttség Ausztriában

Az Osztrák Kommunista Párt Központi Bizottságának meghívására hétfőn Bécsbe érkezett az MSZMP Központi Bizottságának tanulmányi küldöttsége. A delegáció tagjai: *Biszu* Béla, a Politikai Bizottság tagja, a Központi Bizottság titkára, *Somoskői* Gábor, a Központi Bizottság tagja, a SZOT titkára, *Kovács* Antal, a Vas megyei pártbizottság első titkára és *Garai* Róbert, a Központi Bizottság külügyi osztályának helyettes vezetője.

A küldöttséget hétfőn délután az OKP Központi Bizottságának székházában üdvözölték, majd megkezdődött az eszmecsere a magyar vendégek és az OKP Politikai Bizottságának delegációja között.

Elutazott Vladimir Koucky

Az MSZMP Központi Bizottságának meghívására november 30-tól december 3-ig hazánkban tartózkodott *Vladimir Koucky*, Csehszlovákia Kommunista Pártja Központi Bizottságának titkára. Itt tartózkodásakor megbeszélést folytatott *Komácsin* Zoltánnal, az MSZMP Politikai Bizottsága tagjával, a Központi Bizottság titkárával, a két felet érdeklő nemzetközi kérdésekről. A megbeszélések a teljes nézetazonosság jegyében, elvtársi légkörben zajlottak le.

A csehszlovák vendéget fogadta *Kádár* János, az MSZMP Központi Bizottságának első titkára is.

Vasárnap *V. Koucky* elutazott Budapestről. Búcsúztatására a Ferihegyi repülőtérre megjelentek *Komácsin* Zoltán, a Politikai Bizottság tagja, *Puja* Frigyes, a KB tagja, a külügyi osztály vezetője. Jelen volt *J. Pucik*, a Csehszlovák Szocialista Köztársaság budapesti nagykövete is.

Ember a gépek között

Munka, egészség, rehabilitáció

Nemrégiben hosszabb repülőtutatt tettem meg és a füllemmel történt valami. Kézelés közben megjegyeztem a szakorvos, hogy az üzemekből is gyakran felkeresik; a zajos munkahelyen dolgozó emberek között nem ritka a „halláskárosodás”. Való igaz, hogy a szövőgépek, a légkalapácsok, a traktorok és más hangos gépek környékén nagy a zivaj. Kérdés; hogyan védekeznek a zaj ellen, tesznek-e valamit enyhítése érdekében?

Füldugó és hiúság

Amikor az üzemek egészségügyi helyzetéről beszélgettem *dr. Soproni* Lajossal, az újszegedi szövőgyár orvosával, a zajártalmakat is említette. Hangosak a gépek, az újak is, meg a régiek is. A zajnak viszont sokoldalú hatása van az ember egészségre. Romlik a hallása, ideges lesz és így tovább. A szakemberek azt mondják, hogy a nemzetközileg elfogadott ártalmassági hatáskörbe 80 decibel zajszint. Ez alatt nincs különösebb veszély, de 80 decibel felett igen.

Hány decibel a zaj erőssége a szegedi üzemekben? Igen változó. A textilművekben nemrég végeztek méréseket, az adatok még nem állnak rendelkezésre, de a szegedi kenderfonógyár vizsefonójában 93–97, a szárazfonóban 102, a cernázóban 100, a simítóban 106 decibel. Nem mérték az új fonócentrifuga termékének zajszintjét, ott alighanem ennél is magasabb számokat kapnának.

Sajnos, egy-egy új üzem kialakításánál az orvost nem mindig kérdezik meg, nem kéri segítségét. Ha így tettek volna például a szegedi kenderfonóban, valószínű, nem csempével burkolják a centrifuga termék falait, amely nemhogy elnyelné a hangot, vagy csökkentené, inkább felfokozza erősségét.

Hogyan lehet védekezni a zaj ellen? Sokféleképpen. Eleve csendesebb gépeket kellene tervezniük a műszaki szakembereknek. A falakat is lehet hangszigetelővel burkolni, s a dolgozók is használhatnak hangtompító füldugókat, tokokat.

— Elő van írva — mondta az orvos —, de nincs elrendelve.

Kiderül, hogy nem is szívesen viselik a szövőnők a jelenleg forgalomban levő hangtompítókat, mert némelyik kényelmetlen (a füldugó), némelyik meg nem esztétikus (a fülvédő tok). Az orvos szerint van ebben a mellőzésben némi hiúság is a munkások részéről, hiszen azt is nehéz elérni, hogy gép mellett dolgozó nők lekössék a hajukat.

Most kísérleteznek egy újabb füldugóval, amelyet Angliából hozott a vállalat vezérigazgatója. Ez testhőmérsékleten könnyen alakítható és viselése nem kényelmetlen. A megelőzést szolgálja a legújabb intézkedés: a zajos munkahelyeken a felvételeknél kötelezővé tették a fülészeti kivizsgálást is, az ott dolgozóknál pedig a rendszeres szűrővizsgálatokat.

Por, huzat

Közismertek a poros műhelyek, különösen a textiliparban. Az új üzemek és a korszerűsített gyárak valamivel kedvezőbb helyzetet teremtettek a régiékhöz viszonyítva. E téren nem is az üzemorvos, hanem a műszakiak tehetnek sokat a helyzet javítása érdekében. Az újszegedi szövőgyár cernázó üzemében például kitűnő, a gépek között mozgó porleszívó berendezéseket szereltek fel.

Az üzemorvosok szerint egyre több a reumatikus megbetegedés, amelynek gyakori előidézője a huzatos, nedves műhely. A vizsefonók dolgozói között legtöbb az ízületi beteg. Nem ritka, hogy az öltözők távol vannak a meleg munkahelyektől, s a dolgozó-vékony munkaruhájában izzadtnak lép ki a hidegbe. Ilyen a szegedi 5-ös számú kenyérgyár helyzete is.

Helytelenítik az orvosok azt is, hogy éppen az álló foglalkozású munkások cipője a legrosszabb. Strandpapucsokban, az utcán már

elkoptatott rossz cipőkben dolgoznak a gépek mellé besorozott nők. Így járnak napi nyolc órán át, a délutáni egy-két órással szabad idejükben viselnek csak egészségüknek megfelelő lábbelit. Pedig fordítva kellene. E tekintetben a cipőipar segíthetne legtöbbször, mert az üzem orvosa hiába hívja fel a dolgozók figyelmét, hiába ajánl jó munkacipőket, nem lehet megvásárolni, nincsenek az üzletekben.

Legyenek „zárolt munkahelyek”!

Igen érdekes és sokoldalú kérdés az úgynevezett rehabilitáció köre. A gazdasági vezetők gyakran csak a hivatalság munkakörét tartják alkalmasnak arra, hogy ott csökkent munkaképességű emberek dolgozzanak. Téves az a felfogás, hogy aki egy munkahelyen megbetegszik, vagy a munkahely körülményei ártalmasak egészségre, munkaképtelenné vált. Az orvos azt mondja, hogy azon a helyen nem maradhat, de más helyen teljes értékű tevékenységet fejthet ki. Például valaki a nedves fonóban képtelen dolgozni, de meglehet, hogy a száraz teremben igen. Beszélgettem Szegeden üzem főorvosával, *dr. Csaja* Klárával is, aki hangsúlyozta, hogy csak a munkahelyek teljes ismeretében lehet dönteni és megoldani a rehabilitáció kérdését. Példának említette a Fonalfeldolgozó Vállalatot, amelyet lényegében azzal a nemes céllal építettek, hogy a csökkent munkaképességűeknek munkát és keresetet teremtsen. Végül aztán „elnyelte” ezt a vállalatot a számok könyörtelensége: évről évre úgy növezték a terveiket, hogy azt már nem lehetett csökkent teljesítést produkáló emberekkel teljesíteni.

Mit javasol a főorvosnő? Teljes felmérést az üzemekben. Tükröképet adni arról, hogy a munkahelyek mit követelnek. Ennek a térképnek az alapján központilag irányítani a munkakerőt, s végül a nagyobb vállalatok saját berkeikben teremtsenek lehetőséget azoknak az embereknek a számára, akik eredeti munkakörükben nem képesek dolgozni, mert egészségi állapotuk azt már nem teszi lehetővé.

Gazdag István

Egyre jobb az ellátás baromfiból

A nagyüzemi baromfitermelés a háztájival kiegészítve az idén is jó ellátást biztosított. Az ipar tavaly 7200 vagon baromfit vásárolt fel, az idei mennyiség pedig már eléri a 8400 vagonot. Az idén a tavalyinál 300 vagonnal több baromfit és 50 millió darabbal több tojást exportáltak.

A baromfiipar első sorban a hazai igények mind jobb kielégítésére törekszik. Tavaly 1800 vagon baromfit adtak belföldre, s az idén 2350 vagonnyi kerül forgalomba. A néhány évvel ezelőtti még hiányciikként számított tojás mennyiségét 1960 óta csaknem kétszeresére növelték. Az ipar 1968-ban már mintegy 3400 vagon baromfit, s félmilliárd tojást hoz forgalomba.

A közelgő ünnepek előtti ellátásra ugyancsak jól felkészültek a baromfifeldolgozó üzemek. Karácsonyra és újévre mintegy 30–35 vagon csirkét, kacskát, libát és pulykát kap a kereskedelem, de ha többre lesz szükség, többet is tudnak szállítani. (MTI)

Szüret után

Elnémult már, kihalt a határ. Bétakarítódott az élet, a mindennapi kenyér. Nyoma veszett a szüretelőeknek is, kifosztva, kopaszra öregedten néznek a hosszú télnek a tőkék. A traktorok még durrognak néhol, forgatják a földet. De lassan-lassan kifagynak az ekék a barázdából. Erzsébet-nap elmúlt, nem nagyon szíveskednek már ki az emberek a határba.

Más a gond is. Számba veszik az évi munkát, a legfontosabb tennivalókat. Akad bőven. Hiszen még néhány hét és készülni kell a zárszámadás, a mérleg. A gazdálkodás, az ügyek, a szorgoskodás tükre. Alapos munkát kíván. Időbe telik. Reális, a való helyzetet felmérő és értékelő mérleget kell készíteni, amelyben a közösség boldogulása, előrehaladása megfelelően, igazságosan tükröződik. Ehhez kapcsolódik a tervkészítés. Nem is olyan régen, pár esztendővel ezelőtt meg tehetette egy néhány közös gazdaság vezetője, hogy illyentáit bekoogtatott a tanácsházára, ahol készségesen segítettek, „összedobták” a tervet. Hol van az már?

Különbösen fontos most, hogy az új gazdasági mechanizmus szellemében, annak adottságait, lehetőségeit fívelembe véve készüljön el az éves termelési és pénzügyi terv. Körültekintéssel, alapos gazdasági számítások, mérlegelések figyelembevételével kell dönteni arról, hogyan is hat tovább a jövő esztendőben. Iti rendelkezések, nagy fontosságú törvények sorfók a mezőgazdasági termelést, továbbá az állattenyésztést és a halászatot érintő, állati termékek előállítását, érvényre a jövő évi terveknek már az új gazdasági mechanizmusra kell épülniök.

A falu népét éppen ez foglalkoztatja leginkább. Ismerkedni akarnak az új termelészövetkezeti törvénnyel, a földügyi törvénnyel, a legújabb ár- és bérintézkedésekkel, amelyek a gazdálkodást érintik, s egyben személni övédelmükre is döntően kihatnak. Ez a beszédtema. Kisteleken, a Perczel Mór Termelészövetkezetben közgyűlésen vitatták meg ezeket, s határozat született, december közepéig egy bizottság minden emberrel elbeszélget, tisztázza a felmerülő problémákat, választ ad a kérdésekre, nem utolsósorban tárgyal a pártoló tagsággal. Hiszen köztudomású, január 1-ével a termelészövetkezetekben a pártoló tagság intézménye megszűnik. Igen helv és réven várt ez a törvény. Nincs szükség ma már olyan termelészövetkezeti tagokra, akik valamikor belétek ugvan, azóta is munkát, fáradságot okoz nyilvántartásuk, fölösleges kiadást és teher, mivel rendszeres munkát nem végeznek, évekig tájára se néztek a szövetkezetnek, leltőben csak a tagsági viszony előneveire tartanak számot. Ez természetesen vonatkozik a pártoló tagokra is. Igaz ugyan, az átszervezést követően sok esetben szükség volt a pártoló tagságra, de ma már nem szoleália, inkább nehezíti, akadályozza a szövetkezetek boldogulását ez az intézmény. Többségében az említett termelészövetkezeti tagok és pártoló tagok is csak névlegesen vállalták a közösséget, és a belépés napjától máig sem dolgoztak komolyabban a gazdaságban, leginkább a háztáji földet követelték évről évre.

Nem jelenti ez azt, hogy tömegesen kizárják a termelészövetkezetek a pártoló tagokat január elsejével, mert bárki kérheti felvételt a gazdaságba. Vonatkozik ez az idős, munkaképtelen pártoló tagokra is. A kormányrendelet szerint, akiknek a pártoló tagsági viszonya az új tsz-törvény hatályba lépésekor, vagyis 1968. január 1-én még fennáll, azokat fel kell szőlítani, hogy 15 napon belül nyilatkozzanak: akarnak-e szövetkezeti tagok lenni, vagy nem? Természetesen felvételükről a közgyűlés dönt.

Szegeden a napokban a járás és város termelészövetkezeteinek vezetői háromnapos tanácskozáson vettek részt. Megvitaták az új törvényeket és azokat a pénzügyi rendelkezéseket is, amelyek a gazdálkodást a jövőben érintik. Ezt követően odahaza a falvakban, a téli esteken különböző előadásokon, tanfolyamokon beszélnek meg a tagokkal. Ez most a legfontosabb teendő. Hiszen az új kevertörvények nagy lehetőségeket kínálnak, csak élni kell velük. Minden egyes szövetkezeti tagot érintenek, nem kevesebbről határoznak, mint a háztáji földről, a személyi földtulajdonról, a vállaltszerű gazdálkodásról, a szövetkezeti demokrácia kiszélesítéséről, s a hasznos segédüzemek megteremtéséről, fejlesztéséről. Kíváncsiak az emberek. Valamennyien a saját környezetükhöz, adottságaikhoz, igényeikhez mérik az új törvényeket. Az emberek nem létezhetnek személyi érdekek, érdekeltségek nélkül. Ezért várnak feleletet, hogyan is lesz hát tovább.

Sokat várnak. A legtöbbször jogosan. A kiskundorozsmai József Attila Tsz-ben például naponta kérdezik az emberek, mi lesz a háztáji földről, mikor rendezik a pártoló tagság ügyét? A vezetőség úgy döntött, a téli napokban előadásokon beszélnek meg mindent a tagsággal, az a legfontosabb, hogy mindenki lássa tisztán a jogait és a kötelességeit is. Szőregen az Egyetértés Tsz-ben nagyon kevés fiatal dolgozott eddig. Még a KISZ-szervezetet sem tudták megalakítani. Miért? Elvándoroltak a fiatalok. Közelesik a város. Szeged. Meglehet, hogy ezután majd viszszaennek. Rendes megélhetés és több olyan kedvezmény várja őket, amit régebben nem kaphattak volna meg. Mint például a háztáji föld.

Sebők Mihály és Busa Jenő esetét is megemlíthetjük. Becsületesen dolgoztak és dolgoznak ebben a gazdaságban. De a termelészövetkezet nem tudott, nem adhatott nekik háztáji földet, tiltotta a törvény, az érvényben levő rendelkezés. Pedig igazán megérdemelték volna. Busa Jenő az idén nősült. Jól jött volna a háztáji föld. Nem kaphatott. Ezután másként lesz Szőregen is. Az új törvény előírja, ha a férfiak ledolgozzák a kötelező 150 napot, az asszonyok pedig a 100 napot, akkor jár a háztáji. Még akkor is, ha esetleg többen kapnak háztáji egy-egy családból.

Még néhány hét áll rendelkezésre év végéig. Világos, értelmes beszélgetésekre, vitákra, az új törvények megmagyarázására, s azok jövőbeni alkalmazására most alkalmas az idő. Használják fel jól. Megéri.

SZ. LUKÁCS IMRE

Emberi szívátültetés

Szenzációs orvosi műtét egy fokvárosi kórházban

Az érdeklődés középpontjába került fokvárosi Groote Schuur kórház orvosai feszült figyelemmel várják az elkövetkező napokat, amikor is kiderül, hogy van-e esélye az életbenmaradásra az 55 éves Luis Washanskynak.

A hétfői lapok világszerte címdoldalon közölték a vasárnap végrehajtott szenzációs szívátültetés hírért. A fokvárosi kórház mellkassebészeti osztályán egy közúti balesetét szenvedett, reménytelen állapotú 25 éves nő szívét átültették a súlyos szívzavarokkal küzdő, s szintén halálraítéltnak számító Washansky mellkasába.

Ötórás műtét

A Christian Barnard professzor vezette orvoscsoporthat műtétet öt óra alatt hajtott végre, öt szakaszban: 1. Washanskyt és az azonos vércsoportú donort külön-külön szív- és üdögéphez csatlakoztatták. 2. A fiatal lány szívét eltávolították és mesterséges vérkeringéshez csatlakoztatták. 3. Washansky beteg szívét eltávolították. 4. Az „új” szívét elhelyezték Washansky mellkasában a vénákat és artériákat összekapolták. 5. A szívét elektromos ütésekkal megindították.

A műtét után 12 órával Washansky feleszmélt és

orvosaival jókedvűen elbeszélgetett. Az orvosok szerint az átültetett szív „kifogástalanul” működik, a paciens vérnyomása normális.

Kritikus idő: 10–12 nap

Az orvosok előtt álló legnagyobb feladat jelenleg az: megakadályozzák, hogy a beteg szervezete kivesse magából az idegen szöveteket, vagyis az új szívét. Washansky jelenleg szteroidkezelésben részesül. Úgy vélik, 10–12 napon belül eldől, hogyan reagál a beteg szervezet. Ha ezután sem lép fel válság, van rá bizonyos remény, hogy Washansky — az orvostudomány történetében első ízben — felépül a szívátültetési műtétből. Felhívják a figyelmet azonban arra is, hogy az idegen test behelyezése ellen tiltakozó szervezet egyik percről a másikra, akár 5–10 év elteltével is, kitermelheti a mérgező ellenanyagokat.

Az idegen szív megindult...

A hírügynökségek részletesen számolnak be a koraszakos műtét drámai körül-

ményeiről. Elmondják, hogy a műtőben harminc ember szorongott, s amikor az átültetett szív működni kezdett, örömmujongás tört ki a műtőasztal mellett.

A leány, akinek szíve a halálraítélte Washanskynak tovább dobog, a 25 éves — barátai szerint kedves, egyszerű és szerény — Denise Darvall tisztviselő volt. A nő szombaton édesanyjával együtt közlekedési baleset áldozatává vált. Autó ütéste el mindkettőjüket. Denise anyja a helyszínen meghalt, a lányt kórházba vitték, de azonnal kiderült, hogy menthetetlen. Két emelettel feljebb feküdt a hét éve súlyosan szívbeteg Washansky. Vele kapcsolatban már gondolkodtak szívátültetésen, de a kiszemelt donor előbb meghalt, mint ahogy számították rá. Washansky, akinek nem volt veszteni valója, saját maga döntötte el, hogy aláveti magát a kockázatos műtétnek: habozás nélkül, azonnal mondta ki orvosainak az igent. A halálköli Denise Darvall apja időközben szintén hozzájárult a transzplantációhoz, így került sor a műtétre.

Lehetséges, hogy Denise élete árán nem egy, hanem két ember élhet tovább: a fiatal lány egyik veséjét egy másik kórházban átültették egy tízéves fiú testébe.